

in de etalage

Een tipje van de sluier...

Eindelijk gaat het dan gebeuren. Het Stedelijk Museum Kampen verhuist eind 2006, uiterlijk begin 2007 naar Oudestraat 133: het oude stadhuis van Kampen. Momenteel wordt hard gewerkt aan een nieuw museum-concept. Wat wil het museum op de nieuwe locatie laten zien en vooral ook: hoe wil het museum dat laten zien. Dat zijn twee belangrijke vragen die op korte termijn om een antwoord vragen.

Vanuit het publiek – zowel van Kampenaren als van mensen buiten Kampen – wordt regelmatig de vraag gesteld: wanneer kunnen we de Oranjeportretten weer zien? Kunnen wij ze straks wel weer zien? En, niet onbelangrijk, waar zijn de Oranjeportretten nu?

Om met het antwoord op de laatste vraag te beginnen: gedurende de leegstand en aansluitende verbouwing van het oude stadhuis zijn de Oranjeportretten veilig opgeslagen in een klimatologisch geconditioneerde ruimte. Tenminste, voor zover ze niet uitgeleend zijn aan andere musea, om daar goede sier te maken op exposities. Zo bevonden de portretten van koning Willem I en Willem II zich de afgelopen winter in Den Bosch om in het Noordbrabants Museum de expositie De Broedertwist – over de afscheiding van België van Nederland – extra allure te geven. Momenteel bevinden beide schilderijen zich in Leuven, waar de expositie uit Den Bosch een Belgisch vervolg krijgt.

Vanaf mei 2006 wordt voor de rest van het jaar echter geen Oranjeportret meer uitgeleend. Ze zijn dringend aan een conserverende behandeling toe en dat is precies wat deze zomer gaat gebeuren. Alle 15 Oranjeportretten zijn voor het eerst sinds 30 jaar grondig onderzocht. Van elk schilderij is een conditierapport opgemaakt. Op basis daarvan worden de schilderijen weer presentabel gemaakt. Hiermee is eigenlijk de tweede vraag beantwoord: dat doen we natuurlijk vooral om ze weer te laten zien aan het publiek en niet om ze ver weg in een depot te stoppen.

Het zij nog maar eens gezegd: Kampen heeft van oudsher een stevige band met het Oranjehuis. Formeel komt dit tot uiting in de aanwezigheid van een portret van elke Oranje die ooit geregeerd heeft. Alle schilderijen zijn gemaakt in opdracht van het stadsbestuur. Door hun compleetheid en het feit dat de vorsten ten voeten uit zijn afgebeeld vormen ze een unieke reeks.

Prins Maurits (1567-1625)
Michiel Janszoon Mierevelt,
olieverf op doek, 1625.

Prins Willem IV (1711-1751)
Johann Valentin Tischbein,
olieverf op doek, 1760.

Koning Willem III (1817-1890)
Jacobus Cornelis Gaal, olievert op doek, 1861.

Koningin Wilhelmina (1880-1962)
Bob Bruyn, olievert op doek, 1950.

Hiermee onderscheidt Kampen zich van elke stad en elk museum in Nederland.

De portretten symboliseren niet alleen de band tussen Kampen en Oranje, maar zijn ook op historisch en kunsthistorisch gebied van belang. Hoewel niet elk portret in de kwaliteit buitencategorie valt, zijn er schilderijen bij van internationale betekenis (atelier van Mierevelt, De Baen en Honthorst). Dat heeft ertoe geleid dat menig schilderij al minstens zoveel van de wereld gezien heeft als de geportretteerde zelf: de Oranjes zijn met grote regelmaat een geliefd bruikleenobject op nationale- en internationale tentoonstellingen (hoogtepunt is toch wel Maurits in Japan; een volledig Japanse catalogus herinnert nog aan deze Oranjereis).

De band Kampen-Oranje beperkt zich echter niet tot het formele. Koninginnedag – en dan vooral de daaraan voorafgaande lampionoptocht – is hier het equivalent van het carnaval. De aanwezigheid van maar liefst drie Oranjeverenigingen in één gemeente zegt ook wel het een en ander.

Deze elementen samen leiden tot het volgende uitgewerkte idee: alle Oranjes worden in één zaal geëxposeerd, indien mogelijk de oude Raadzaal. We willen echter geen statische portrettengalerij. Daarom is jaarlijks één van de Oranjes in de Oranjezaal onderwerp van een tentoonstelling. De aanleiding voor een Oranjetentoonstelling kan zowel lokaal, nationaal als internationaal zijn. Eén van de Oranjes wordt het middelpunt van een expositie onder het toeziend oog van de overige Oranjeportretten.

U moet denken aan exposities als: vorstelijke bezoeken tijdens overstromingen (Beatrix, Wilhelmina), stadhouderlijke ontvangsten en banketten (Willem van Oranje, Maurits, stadhouder Willem V), de oprichting van een kadettencorps (stadhouder Willem V; zie in deze almanak ook Joop Kroon, *Een stad met twee schutterijen*), de Belgische veldtocht (koning Willem I), Prins Maurits en de kolonie Brazilië, stadhouder-koning Willem III en de relatie Nederland/Engeland. Uiteraard wordt in deze Oranjezaal niet voorbij gegaan aan het volksfeest Koninginnedag en haar rol in de Kamper samenleving.

René van Mierlo